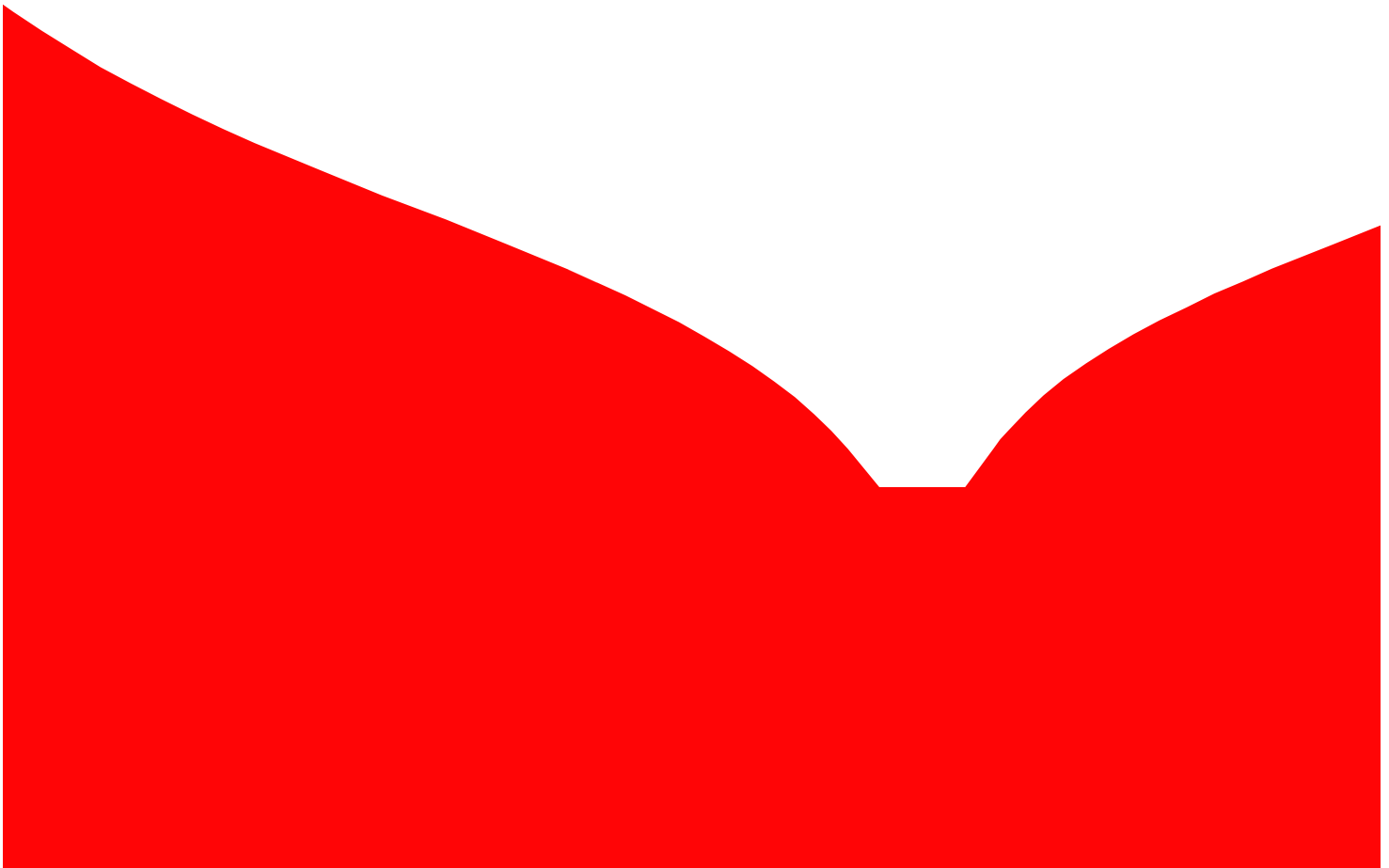

Veiledningshefte til
Verdibok

Introduksjon

Hva er verdiboka?

Verdiboka er en konkretisering av Frelsesarmeens verdier. Den gir oss en felles forståelse av vår identitet og hva vi står for.

Hvem er den for?

Alle medlemmer, ansatte og frivillige skal få et eksemplar slik at de kan gjøre seg kjent med innholdet. Den kan også gis til givere, samarbeidspartnere eller andre som er interessert i Frelsesarmeens verdigrunnlag.

Hvordan kan den brukes?

Verdiboka skal brukes ved opplæring og kursing av medlemmer, ansatte og frivillige.

For medlemmer

Ved rekruttering av soldater, tilhørige og medlemmer i grupper i korpset (menigheten), skal Verdiboka deles ut og gjennomgås. Den kan også danne grunnlag for samtalegrupper, soldatmøter/medlemsmøter, åpne temakvelder eller lignende. Det er viktig at alle medlemmer vet hva som forventes av dem og hvilke forventninger de kan ha til korpset.

For ansatte

Ved rekruttering av nye ansatte skal den også deles ut og gjennomgås ved alle intervjuer. Den som foretar intervjuet, gjennomgår boka side for side; samtaler, forklarer og utdyper.

Det er viktig at ansatte vet hva arbeidsplassen forventer av dem, ikke bare faglig, men også når det gjelder verdier og holdninger. Det er like viktig å klargjøre hva som *ikke* forventes av den ansatte. Dessuten må ansatte få vite hvilke forventninger de kan ha til arbeidsplassen.

Alle som har forpliktet seg til å "arbeide i samsvar med Frelsesarmeens kristne grunnsyn", bør få mulighet til å bli kjent med boka i fellesskap, for eksempel på personalmøte eller i mindre grupper.

For frivillige

Ved rekruttering av frivillige i korps og institusjoner skal Verdiboka deles ut og gjennomgås i samtale, kurs og oppfølgingsamtaler.

Det er viktig at alle frivillige vet hva som forventes av dem og hvilke forventninger de kan ha til enheten.

For samarbeidspartnere

Ved dialog med samarbeidspartnere skal Verdiboka deles ut som en del av informasjonsutvekslingen.

Hvordan er den bygget opp?

Verdiboka inneholder:

- Introduksjon ved lederen for Frelsesarmeen i Norge, Island og Færøyene
- Frelsesarmeens oppdrag
- Trosgrunnlag
- Etisk grunnlag
- Hvordan den etiske standarden blir synlig
- Suppe, såpe og frelse i praksis – en sjekkliste
- Om lederskap
- Om medarbeidere
- Om samarbeidspartnere

Dette heftet tar for seg sidene og kommenterer innholdet punkt for punkt. Det er altså ikke nødvendig å lese hele heftet hvis en er ute etter konkret fordypning.

Til ”Vi er alle Frelsesarmeen”

Kommandøren er øverste leder for alle arbeidsområder i Frelsesarmeen i Norge, Island og Færøyene. Han er utnevnt av Frelsesarmeens verdensleder, som kalles General, ved det internasjonale hovedkvarteret i London.

Hans hilsen i Verdiboka understreker at det er viktig og nyttig at vi i Frelsesarmeen har en grunnleggende forståelse av hva vi står for. Han trekker historiske linjer og tegner et bilde av den enkeltes plass i en stor internasjonal bevegelse.

Frelsesarmeen tilbyr et sted å engasjere seg, et sted å høre hjemme og åndelig fellesskap.

Vi er alle Frelsesarmeen for dem vi møter. Derfor er det viktig og nyttig at vi har en felles grunnleggende forståelse av hva vi står for, uavhengig av om vi hører til et korps (menighet), en institusjon eller andre arbeidsområder. For oss som er offiserer, ansatte, medlemmer eller frivillige, beskriver verdiboka grunnlaget for Frelsesarmeens arbeid.

Helt siden 1800-tallets England har "Suppe, såpe og frelse" vært et viktig prinsipp og uttrykk for våre verdier. Tanken om at vi har både fysiske, psykiske, sosiale og åndelige behov, er like aktuell i dag. Dette gir oss en helhetlig innfallsvinkel i møte med det enkelte menneske.

William og Catherine Booths tanker om å spre evangeliet i ord og gjerning har i dag spredd seg til mer enn 110 land i alle verdensdeler. Fremdeles trenger mange en utstrakt hånd – og Frelsesarmeen er der for å gi den.

Jeg ønsker dere Guds fred og velsignelse.

Carl Lydholm
Kommandør
Leder for Frelsesarmeen i Norge,
Island og Færøyene

Til ”Frelsesarmeens oppdrag”

Frelsesarmeens internasjonale erklæring finnes på alle språk som benyttes i Frelsesarmeen. I de landene der Frelsesarmeen utgir Krigsropet, er den trykt i hvert eneste eksemplar.

De to sidene ved oppdraget/oppgaven er ikke atskilt men går hånd i hånd. Presiseringen ”uten diskriminering” er viktig. Den gjelder overfor alle medmennesker. Alle skal møtes med respekt, uansett hvem eller hva de er.

Frelsesarmeens oppdrag

Frelsesarmeen er en internasjonal evangelisk bevegelse og en del av den universelle kristne kirke.

Budskapet bygger på Bibelen.

Tjenesten er motivert av kjærlighet til Gud.

Oppgaven er å forkynne Jesu Kristi evangelium og i hans navn møte menneskelige behov uten diskriminering.

Frelsesarmeens internasjonale erklæring
(The Salvation Army Mission Statement)

Til ”Vi tror at”

Denne siden er en kortversjon av Frelsesarmeens trosgrunnlag, som en for øvrig kan finne i Frelsesarmeens håndbok i troslære, Ordet om frelse (1999). Frelsesarmeens 11 læresetninger fra grunnleggelsesdokumentet av 1878 er grunnlaget for denne.

De som skrev Bibelen, og som ofte gjorde bruk av mange forskjellige litterære kilder, ble opplyst og ledet av Den Hellige Ånd¹. Frelsesarmeen tror altså at Bibelen er inspirert – ikke diktert – av Gud jf punkt 1 nedenfor.

Frelsesarmeens læresetninger

- 1: Vi tror Det gamle og Det nye testamente i Den hellige skrift er inspirert av Gud, og at bare de gir den guddommelige rettesnoren for kristelig tro, lære og liv.
- 2: Vi tror det er bare én Gud, som er absolutt fullkommen, som har skapt, oppholder og styrer alle ting og er det eneste rette formålet for religiøs tilbedelse.
- 3: Vi tror det er tre personer i guddommen: Faderen, Sønnen og Den Hellige Ånd. Det er ett i vesen og like og makt og ære.
- 4: Vi tror at i Jesu Kristi person er guddommelig og menneskelig natur forent, så han er både virkelig og sann Gud og virkelig og sant menneske.
- 5: Vi tror de første foreldrene våre ble skapt i en uskyldstilstand, men at de ved ulydigheten sin tapte renheten og lykken. Som en følge av fallet deres er alle mennesker blitt helt igjennom fordervede syndere og således gjenstand for Guds vrede.
- 6: Vi tror at den Herre Jesus ved sin lidelse og død har tilveiebrakt forsoning for hele verden, så alle som vil, kan bli frelst.
- 7: Vi tror anger for Gud, tro på vår Herre Jesus Kristus og gjenfødelse ved Den Hellige Ånd er nødvendig for å bli frelst.
- 8: Vi tror vi blir rettferdiggjort av nåde ved tro på vår Herre Jesus Kristus, og at den som tror, har vitnesbyrdet om det i seg selv.
- 9: Vi tror en stadig må lyde og tro på Kristus for å forbli frelst.
- 10: Vi tror alle troende har rett til å bli helliget helt igjennom, og at deres ånd, sjel og legeme kan bli bevart uklanderlige når vår Herre Jesus Kristus kommer.
- 11: Vi tror sjelen er udødelig, at legemet skal stå opp igjen, at det blir holdt en alminnelig dom ved verdens ende, at de ugudelige går evig fortapt og rettferdige blir evig salige.

”Vi tror at” understreker at det ikke bare er en privat, men en felles tro, som soldatene i Frelsesarmeen deler. Det viser at Frelsesarmeen er et trossamfunn.

Vi tror at:

Bibelen er inspirert av Gud, og er rettesnoren for kristelig tro, lære og liv.

Gud er en treenig Gud: Faderen, Sønnen og Den Hellige Ånd.

Jesu Kristus er Guds Sønn og menneskenes frelser.

Alle mennesker er syndere og trenger Guds tilgivelse.

Alle som tar imot Jesus, blir Guds barn.

Alle mennesker er like verdifulle, fordi menneskets verdi er gitt utenfra – av Gud.

Alle mennesker har mulighet til forandring, utvikling og vekst.

Ditt ord er en lykt for min fot,
og et lys for min sti.
(Sal 112:105)

¹ *Ordet om frelse*. Frelsesarmeens hovedkvarter, 1999. S. 21.

Treenigheten

I Frelsesarmeens håndbok i troslære, er treenigheten beskrevet slik:

Gud er aldri alene. I sitt eget vesen lever han i et fullt og helt fellesskap. Selv om han alltid er tre, er han ikke tre enkeltindivider som ville kunne konkurrere med hverandre eller være uenige. Han er tre personer som alltid er ett i vesen, holdning og handling, en treenig Gud som elsker.

Kristen monoteisme betyr at den ene Gud, som evig, opphøyet og personlig, åpenbarer seg og er kjent som Faderen, Sønnen og Den Hellige Ånd, tre i én fra evighet av. Gud har alltid vært, er og vil alltid forbli Faderen, Sønnen og Den Hellige Ånd. Kristen monoteisme betyr ikke at Gud sitter på sin trone i passiv isolasjon. Han er en Gud som er knyttet til sitt skaperverk. Han er ikke et statisk vesen som ikke forholder seg til noen eller er upåvirkelig².

Dette er et av mysteriene i den kristne tro, altså at det ikke lar seg forstå ved hjelp av fornuft alene, men kan gripes ved tro.

Den definerer kristen tro og avgrenser den i forhold til religiøsitet som *ikke* er kristen:

- **Allmennreligiøsitet**, som har et vagt, udefinert gudsbegrep: ”Noe” som er større enn meg, ”han der oppe” og lignende forestillinger. Disse forestillingene er ikke i konflikt med den kristne tro, men er mindre klare enn kristendommen om hvem Gud er, og de sier lite eller ingenting om Jesus.

- **Nyreligiøsitet**, ulike religiøse, mystiske og halvreligiøse strømninger som har fått økende oppslutning siden midten av 1960-årene. Omfatter bevegelser som er direkte inspirert av buddhismen, islam eller kristendommen, men også okkultinspirerte bevegelser, astrologi, New Age osv.³

Religiøsitet som ikke vil si noe definitivt om hva som er gud, og som søker å finne det guddommelige inne i mennesket selv. Dette er i strid med kristendommen, selv om en også her taler om en indre erfaring av Gud. Gud – Far, Sønn og Hellig Ånd – er en virkelighet utenfor oss selv. Gud har skapt alt. Jesus ble menneske og levde på et konkret tidspunkt i historien. Det sentrale i kristendommen er troen på at Jesus med sin død har brakt frelse til verden og at han ved sin oppstandelse beseiret dødens makt.

- **Jødedom og Islam**, som sier som kristendommen at det er kun én Gud, men har ingen treenighetslære.

- Hinduisme og andre religioner med flere guder.

Jesus Kristus, Guds Sønn og menneskenes frelser:

Jesus er ikke bare menneske, og heller ikke bare Gud. Han er på samme tid Gud og menneske – ”virkelig og sann Gud og virkelig og sant menneske” (Frelsesarmeens læresetning nr. 4). Han er den eneste frelseren.

² *Ordet om frelse*. Frelsesarmeens hovedkvarter, 1999. S. 30-31.

³ CAPLEX. Cappelen. www.caplex.no

Synd og tilgivelse:

I Frelsesarmeens håndbok i troslære, står det blant annet dette om synd og tilgivelse:

Selv om vi er skapt i Guds bilde, er vi merket og skadet av synden. Dette har ført til disharmoni i hele den skapte verden. Ikke bare er vi plaget av uro og ufred i vårt eget, personlige liv. Vi er heller ikke i harmoni med resten av skaperverket. Vi er i konflikt med oss selv og med hverandre (...). Synd er å unnlate å tro på Gud og ha tillit til ham og dermed ville være uavhengig av ham.⁴

Vi forstår synd som noe alle mennesker er rammet av (se beretningen om syndefallet i 1 Mos 3, 1-7 og 22-24 og læresetning nr. 5). Vi handler galt, vi gjør ikke det gode vi skulle gjort, og vi lever ikke alltid slik Gud har tenkt. Vi kommer til kort – ”bommer på målet”. Derfor trenger mennesket tilgivelse fra Gud som skapte oss. Behovet for tilgivelse og frelse er like mye en del av menneskets tilstand som synden er det.

Det finnes ingen enkel og altomfattende fortolkning av tilgivelsen som vi kan få gjennom at Jesus døde for oss. Men i Det nye testamente finnes det bilder som sett i sammenheng gir oss innsikt i hva den betyr, deriblant dette:

(...) Fra rettsalen: Alle som bryter lover som er gitt til vårt beste, fortjener straff. Synden får følger i en verden der Gud har skapt den moralske orden. Jesus betalte boten og tok på seg følgene av synden i vårt sted: ”Han ble såret for våre overtredelser og knust for våre misgjerninger” (Jes 53:5). Kristus tok frivillig på seg straffen som vår stedfortreder⁵.

En innvending vi ofte kan møte er ”hvorfør måtte Jesus dø, hvorfor kunne ikke den allmektige Gud bare endre spillereglene og gi oss tilgivelsen”? Hvis Gud endret spillereglene, ville det vært en grunnleggende endring i skaperverket. Fra å være selvstendige individer, som kan foreta egne valg til å være marionettedukker som kan styres. På grunn av syndefallet fødes vi alle med en iboende tilbøyelighet for ondskap. Den får oss til å handle i strid med våre ønsker, som Paulus uttrykker det i Romerbrevet 7:19-19: *For jeg vet at i meg, det vil si i mitt kjøtt og blod, bor det ikke noe godt. Viljen har jeg, men å fullføre det gode makter jeg ikke. Det gode som jeg vil, gjør jeg ikke, men det onde som jeg ikke vil, det gjør jeg.* Dette er den ondskapen og synd Jesus døde for å sone.

Alle som tar imot Jesus, blir Guds barn

”Alle” er et grunnbegrep i Frelsesarmeens troslære – ”...alle som vil, kan bli frelst”. (Frelsesarmeens læresetning nr. 6. Se også John. 1, 12.) Frelsesarmeen går imot en lære som hevder at Gud bare har utvalgt noen enkelte til å bli frelst. Han vil at alle skal bli frelst, men tvinger ingen.

”Å ta imot Jesus” vil si å ta imot Guds tilgivelse. Det ordet som er mest vanlig brukt for å beskrive det å bli en kristen, er ordet omvendelse. Det antyder en forandring av retning, en helomvending, en hjerteforandring. Det betyr at vi får et nytt forhold til Gud, der vantro erstattes av tillit, og resultatet er nytt liv⁶.

⁴ *Ordet om frelse.* Frelsesarmeens hovedkvarter, 1999. S. 74-75.

⁵ *Ordet om frelse.* Frelsesarmeens hovedkvarter, 1999. S. 83

⁶ *Ordet om frelse.* Frelsesarmeens hovedkvarter, 1999. S. 89

”Guds barn”: I likhet med barna i en familie har Guds barn en selvfølgelig rett til å bli elsket, til å høre til, til å være. ”Betingelsesløs kjærlighet” er grunnbegrepet. Det betyr at de ikke behøver å være redde for å miste Guds kjærlighet og aksept om de ikke holder mål eller gjør noe dumt. De kan ha den samme tillit til Gud som barn har til gode foreldre som gir dem trygghet. Det betyr også at Gud ”oppdrar” sine barn til å leve godt og rett, tilgir når de mislykkes og gir dem en sjanse til å begynne på nytt, igjen og igjen.

Menneskeverdet er gitt av Gud ved at han skapte mennesket i sitt bilde. Menneskeverdet er ubetinget *fordi* mennesket er skapt av Gud, og ikke noe menneske har rett til å gradere verdien av det som Gud har gitt.

Alle mennesker har mulighet til forandring, utvikling og vekst:

Vi tror Gud har skapt oss med grunnleggende muligheter til forandring, utvikling og vekst og at dette blir styrket gjennom å møte Jesus.

Vi har ikke lov til å ta håpet om forandring til det bedre fra noen. Det gjelder den ”dypest falne”, som vi tror Gud kan reise opp og gi et nytt og verdig liv. Den gjelder den senil demente, som ved god, faglig og kjærlig omsorg kan oppleve bedring i livskvalitet. Det gjelder ikke minst ansikt til ansikt med døden, hvor det kristne håp er at døden ikke har det siste ordet. Det har Gud, som reiser oss opp til evig liv.

Vi tror at Gud ved Den Hellige Ånd er nærværende hos alle som lider, er utstøtt, har mistet evner og ferdigheter eller på andre måter synes å være uten håp. Derfor kan vi fastholde håpet, også når menneskelig hjelp ikke når fram.

Til ”Etikk”

Denne siden i Verdiboka er knyttet til ”Vi tror at”-siden.

Frelsesarmeen knytter etikken til kristen tro. Spørsmålet om hva som er rett og galt avgjøres derfor i siste instans ikke av vane, aktuell oppfatning, samvittighet eller resonnement. Vår etikk har utgangspunkt i Bibelen, selv om den ikke er en oppslagsbok, slik at vi uten refleksjon kan overføre dens utsagn til vår situasjon. Det er behov for å tolke grunnverdiene, slik at vi vet hva de betyr og krever av oss i den aktuelle situasjon.

De ti bud og det dobbelte kjærlighetsbudet er fundamentet for etikken.

Egenskapene som er nevnt nedenfor, legger lista høyt. Det stilles, og det bør stilles, store krav til personer som skal arbeide med mennesker. Imidlertid skal listen nedenfor ikke brukes for å ”veie og finne folk for lette”. Den er ment å konkretisere det etiske fundamentet ved å:

- gjøre det lettere å forholde seg til konkrete utfordringer,

Etikk

Vår etiske standard er basert på

- at livet er en gave fra Gud og derfor er ukrenkelig
- enkeltmenneskets unike verdi
- Det dobbelte kjærlighetsbudet og De ti bud

Det dobbelte kjærlighetsbudet:

”Han svarte: Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din forstand. Dette er det største og første bud. Men det andre er like stort: Du skal elske din neste som deg selv.”

(Matteus 22:37-39)

- brukes i undervisning og refleksjon rundt etiske spørsmål danne grunnlag for dialog, også i medarbeidersamtaler
- tjene som forbilde og gi inspirasjon til selvinnsett og egenutvikling
- fungere som kvalitetsstandarder vi kan måle vårt arbeid opp mot

Til ”Vår etiske standard blir synlig...”

På disse to sidene er det etiske grunnlaget fra de forrige sidene satt ut i praksis.

...at vi ser den enkelte og har et helhetlig perspektiv i møte med menneskelige behov

Den enkelte

Arbeidet skal møte de behov *hvert enkelt menneske* har, men det betyr gjerne at vi kan legge til rette for å møte ulike grupper i deres *felles* behov. I mange tilfeller vil det være nødvendig å ha en slik ramme for å kunne se den enkelte.

Helhetlig perspektiv

”Omsorg for hele mennesket” er ett uttrykk for vårt helhetlige perspektiv. Begrunnelsen for den høye målsettingen for arbeidet finner vi i menneskesynet: Mennesket er en helhet. Bevisstheten om dette er noe vi bærer med oss i den daglige omgangen med våre medmennesker.

Menneskelige behov

Menneskelige behov synliggjøres i fire dimensjoner: Den fysiske, den psykiske, den sosiale og den åndelige. De fire dimensjonene er like viktige, og alle skal ivaretas på en ordentlig måte slik at våre medmennesker blir behandlet som de hele mennesker de er. I praksis kan dette handle om alt fra å gi et sosialt tilbud for gudstjenestebesøkende til å gi et åndelig tilbud for beboere på en institusjon. Det er en utfordring å se hvilken dimensjon en person har særlig behov for å få møtt og å sørge for at han eller hun får et tilbud om det. Mer om dette i avsnittet om ”Suppe, såpe og frelse”.

...at vi møter enkeltmennesket med en inkluderende holdning, raushet og tillit

Inkluderende holdning

Vi skal strekke oss langt for at alle skal oppleve at de er inkludert. Dette handler for eksempel om å trekke den som sitter for seg selv i lunsjen med i samtalen eller å fokusere på at fellesarenaer og samlinger utformes slik at folk føler seg sett og hjemme der.

Raushet

Raushet handler om å ha vilje til å gi, å være fordomsfri, storsinnet og romslig, gjerne mer enn hva som forventes. I vår sammenheng gir det bibelske uttrykket ”å gå en ekstra mil” en nøkkel til å forstå begrepet. Ordet kommer fra det gammelnorske ”hraustr” som betyr modig og dyktig. Dette illustrerer at det krever både mot og dyktighet å være raus på den riktige måten.

Vår etiske standard blir synlig blant annet gjennom...

...at vi ser den enkelte og har et helhetlig perspektiv i møte med menneskelige behov

...at vi møter enkeltmennesket med en inkluderende holdning, raushet og tillit.

...at vi opptrer troverdig, hederlig og ærlig

...at vi ivaretar enkeltmenneskets integritet og behov for trygghet, blant annet gjennom å overholde taushetsplikten.

...at vi møter enkeltmennesket med empati og grensesetting

...at vi gir den enkelte mulighet for medvirkning, slik at alle kan være aktive deltakere og ikke passive mottakere

Tillit

Å sette sin lit til noen innebærer forvissning om en persons egenskaper, evner til å mestre noe eller at vedkommende er til å stole på. Tillit handler om å finne den rette balansen mellom mistenkeliggjøring og naivitet.

...at vi opptrer troverdig, hederlig og ærlig

Troverdig

Å være troverdig betyr at vi er til å stole på og at vi er tillitsvekkende. Troverdighet er ikke noe vi kan påberope oss, men som kan bli tillagt oss av andre basert på om våre ord og handlinger henger sammen.

Vår troverdighet styrkes hvis folk oppfatter at vi snakker på bakgrunn av erfaring og at vi vil opptrer sannferdig, uavhengig om dette gir oss fordeler eller ikke.

Hederlig

Å være hederlig betyr å være rettskaffen, redelig og ubestikkelig. Det handler om å gjøre sitt beste også når ingen ser om jeg gjør min plikt eller sluntrer unna.

Ærlig

Ærlighet handler om at enkeltpersonen kan stå inne for sine handlinger og å ha et rettskaffent forhold til de etiske normer som omgir en. Hva som er ærlighet kan altså ikke begrenses til egen, privat fortolkning. Ærlighet gir ikke rom for skjulte dagsordener, for eksempel ved å gi inntrykk av å støtte opp om verdier og normer, og samtidig motarbeide dem i det skjulte.

...at vi ivaretar enkeltmenneskets integritet og behov for trygghet, blant annet gjennom å overholde taushetsplikten

integritet

Integritet handler om å være så hel i sin ferd at en ikke kan bli tatt på noe. Ordet er avledet av det latinske *integer* som betyr uskadd, og innebærer at en person med integritet er ukrenkelig og uavhengig. Å ivareta enkeltmenneskets integritet innebærer at vi ikke gjør overtramp eller overgrep mot for eksempel privatsfæren.

behov for trygghet

Alle mennesker har behov for trygghet, og vi ønsker å ivareta den i vårt arbeid. Det er viktig for oss å tilrettelegge for den enkeltes opplevelse av å være i gode hender, på trygg grunn eller utenfor fare.

taushetsplikt

Taushetsplikt innebærer plikt til å hemmeligholde visse opplysninger som en har fått. I mange sammenhenger er tilliten til at informasjon ikke spres videre, nødvendig for en god samtale. Det kan være en god tommelfingerregel å tenke om det vil være i den enkeltes interesse eller ønske at en opplysning skal komme ut til utenforstående. En kan også spørre seg om en selv hadde ønsket at innholdet i en samtale hadde blitt referert om en var den andre parten.

I en del sammenhenger undertegnes en taushetserklæring som finnes i Frelsesarmeens kvalitetssystem.

...at vi møter enkeltmennesket med empati og grensesetting

Empati

Ordet beskriver evnen til innlevelse og medfølelse i et annet menneskes situasjon og tankeliv, og samtidig evnen til ikke å la seg sluke. Det betegner nærhet, men også tilstrekkelig distanse til å la fornuften styre hvordan en uttrykker følelser.

Grensesetting

Grensesetting beskriver evne og vilje til å ta vare på seg selv og ikke la seg utnytte. Det er viktig å vite hvor egne grenser går i forhold til hvor langt en har evne og vilje til å møte behov. Det er også viktig å vite hvordan en skal forholde seg til behov en ikke kan eller vil imøtekomme. En må kjenne grensene for egen kompetanse og ha respekt for andres grenser. Det er ikke mindre viktig å gi den enkelte mulighet til fri og god livsutfoldelse innenfor rimelige grenser.

...at vi gir den enkelte mulighet for medvirkning, slik at alle kan være aktive deltakere og ikke passive mottakere

Mulighet for medvirkning

I sosialfaglig sammenheng er brukermedvirkning et sentralt begrep. Dette innebærer at den enkelte har innflytelse på sin egen situasjon ved å ha mulighet til å spille en vesentlig rolle i beslutningsprosesser rundt eget liv.

Muligheten for medvirkning er viktig på alle Frelsesarmeens arbeidsområder.

...respekt og åpenhet overfor våre medmennesker, samarbeidspartnere og brukere av tjenester

Respekt

Ordet kommer fra det latinske *respicere* som betyr å *se tilbake*. Dette innebærer et fokus ut over seg selv; å ha aktelse for og ta hensyn til andre mennesker.

Åpenhet

Ordet kommer fra det gammelnorske *opinn* som betyr *vendt oppover*. Dette gir et interessant perspektiv på vårt ansvar både overfor andre mennesker og Gud. Begrepet er knyttet til ærlighet og det å være likefrem og oppriktig.

... respekt og åpenhet overfor våre medmennesker, samarbeidspartnere og brukerne av våre tjenester.

... lojalitet og respekt overfor Frelsesarmeen og dens arbeid, medlemmer, medarbeidere og frivillige.

... avhold fra bruk av rusmidler. For Frelsesarmeens soldater betyr dette en rusfri livsstil. For ansatte, frivillige og andre betyr dette avhold fra bruk av rusmidler i arbeid og representasjon.

... at vi tar ansvar for naturen og hvordan vi forvalter våre ressurser.

...lojalitet og respekt overfor Frelsesarmeen og dens arbeid, medlemmer, medarbeidere og frivillige.

Mens det forrige punktet gikk på vår opptreden i forhold til dem ”der ute” handler dette om vårt forhold til våre egne.

Lojalitet

Lojalitet innebærer å være trofast. Samtidig som det er rom for forskjellige meninger, er vi nødt til å akseptere at beslutninger tas uten at vi nødvendigvis er enige – alternativet ville være et anarki hvor alle fulgte eget hode.

Det som hører til i det daglige innenfor virksomhetens fire vegger, hører til der – og bare der. Det forventes at sakselementer, forhold rundt kolleger eller internt i enhetene ikke er diskusjonstema i andre sammenhenger, og med mennesker som ikke har noe med det å gjøre. Når vi er lojale mot hverandre, skapes det en trygghet som gjør saklige og gode diskusjoner internt om ulike forhold mulig. Å ta lettvtint på lojalitetsplikten er ikke bare et uttrykk for slapp etikk. Det vil også kunne påføre virksomhet eller kolleger direkte skade, for i våre sammenhenger er forholdene så små at selv godt generaliserende uttrykk kan tilbakeføres.

...avhold fra bruk av rusmidler. For Frelsesarmeens soldater betyr dette en rusfri livsstil. For ansatte, frivillige og andre betyr dette avhold fra bruk av rusmidler i arbeid og representasjon.

Det er en del av Frelsesarmeens historie og egenart å være en rusfri bevegelse.

Begrunnelsen er:

Solidaritet med alle dem som sliter med rusproblematikk. Vi forstår ”dem som sliter” bredt; både rusmiddelmissbrukeren som tigger på gata, familien som lurte på om deres kjære har tak over hodet i natt så vel som barnet som vokser opp uten de trygge rammene det har rett til, på grunn av foreldrenes rusbruk. Denne solidariteten er en stille protest mot det store samfunnsproblemet rusbruk er. Vi vet for eksempel at 2/3 av alle drap som begås i Norge karakteriseres som fylledrap og at 70-80% av all voldsbruk er alkoholrelatert. Dette rammer langt flere enn voldsopfrene; også alle dem som var/er glad i dem og har omsorg de som blir rammet. I solidaritet med alle disse ønsker vi å si ja til rusfrihet.

Ansvar for dem vi har rundt oss og som vi påvirker gjennom vårt eksempel. Ingen vet hvem som er disponerte for å få et avhengighetsproblem, og forskjellige mennesker har forskjellige toleranseterskler for rusmidler. Derfor er det viktig for oss å arbeide for ”pustehull” fra ruspresset i resten av samfunnet.

Arbeid og representasjon

Begrepene er bredt forstått og inneholder alle arbeidssituasjoner, kurs, seminarer eller reiser hvor en deltar i kraft av at en er medlem, frivillig eller ansatt i Frelsesarmeen.

...at vi tar ansvar for naturen og hvordan vi forvalter våre ressurser

Ansvar for naturen

Frelsesarmeen har fra starten av vært banebrytende både innen miljøvern og kamp for verdige arbeidsforhold. For eksempel har Fretex drevet med gjenvinning i over 100 år, og allerede på 1880-tallet kjempet William Booth for de ansattes helse i fyrstikkindustrien.

I dag ønsker vi fortsatt å fokusere på vårt ansvar for naturen i form av både bærekraftig utvikling og rettferdig handel.

Våre enheter har på denne bakgrunnen et etisk ansvar for å være foregangsenheter innen bruk av miljøvennlige produkter og rettferdig handel.

Forvaltning av ressurser

Med *forvaltning av ressurser* legger vi å bruke det vi til enhver til har til rådighet på beste måte. Det vil i mange virksomheter være nødvendig å ha oppdatert utstyr, mens en i mange sammenhenger utmerket godt kan bruke utstyr over en lang periode. Det vil være en oppgave for den enkelte så vel som for lederne å øve skjønn i dette, ut fra hensyn til kostnadseffektivitet, langsiktighet og hensiktsmessighet, slik at en til enhver tid har de ressurser og hjelpemidler en trenger.

Til ”Suppe, såpe og frelse”

Et av Frelsesarmeens særpreg er arven etter grunnleggerne, William og Catherine Booth. Mottoet ”Soup, soap and salvation” kan sies å være Frelsesarmeens utgave av Maslows behovspyramide; ting må gjøres i riktig rekkefølge.

Realiteten var at sultne og fornødrede mennesker hadde vanskeligheter med å ta imot budskapet om Guds grenseløse kjærlighet. Strategien ble derfor endret; til ”suppe, såpe og frelse” – en erkjennelse av at mennesket er mer enn sjel. Vi har både fysiske, psykososiale og åndelige behov som må møtes i en viss rekkefølge. Slik var det på 1860-tallet, og slik er det fremdeles. Noen trenger hjelp med det materielle, som en bærepose med mat eller et par vinterstøvler. Andre å få gjenreist sin verdighet gjennom tilbud om jobb eller leilighet. En bønn, avgjørende ord, et møte med Guds kraft og en levende og inkluderende menighet har betydd mye for mange.

Suppe, såpe og frelse

Frelsesarmeen har helt siden starten sett forkyn- nelse og sosialt arbeid som to sider av samme sak. Arbeidet vårt er uløselig knyttet til kristen tro og nestekjærlighet, som for oss betyr å vise omsorg for hele mennesket. Vi ser på mennesket som en helhet som har fysiske, psykiske, åndelige og sosiale behov.

Å tilby suppe er å møte de grunnleggende behovene til dem rundt oss. Såpe handler om verdighet og selvspekt. Frelse uttrykker Guds grenseløse og livsforvandlerende kjærlighet gjennom Jesus Kristus.

Men hva betyr dette i praksis? Ordene på de neste fem sidene er en sjekklister for oss: Er vi synlige, relevante, tilstede, nøkterne og grensesprengende? Har vi en god balanse mellom disse i den konkrete utfordringen vi står overfor?

For så høyt har Gud elsket verden, at han ga sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal gå fortapt, men ha evig liv. Gud sendte ikke sin Sønn til verden for å denne verden, men for at verden skulle bli frelst ved ham.

(Joh 3:16-17)

Frelsesarmeen ønsker å møte mennesker der de er og tilbyr derfor ”Suppe, såpe og

frelse”. Denne tankegangen er en viktig del av grunnmuren som Frelsesarmeen bygger på. Det var ikke et slagord som ble til en realitet, men en realitet som ble til et slagord.⁷

De fem ordene som fyller de følgende sidene er hentet fra Frelsesarmeens kommunikasjonsplattform, og er ment å være en sjekkliste. I konkrete utfordringer vil det variere i hvilken grad det er viktigst å være synlige, relevante, tilstede, nøktern og grensesprengende. Men alle de fem ordene bør gjennomgås for å sjekke om en har fått til riktig balanse mellom dem i den aktuelle situasjonen.

Synlige – gatenære og lette å kjenne igjen

Å være gatenær innebærer folkelighet, å være ujalte, hverdagslig og i kontakt med folk. Å være lett gjenkjennelig innebærer at vi har et helhetlig utseende som gjør at vi kan bli gjenkjent ”på lang avstand”. Dette handler om alt fra bygninger, biler, trykksaker, uniformer og profiltøy til websider og annonser.

Relevant – velsignet praktiske og beredt til å møte stadig nye utfordringer

Å være relevant innebærer at vi bidrar med noe som møter et behov. Frelsesarmeen skal være velsignet praktiske, brette opp ermene og gå rett til kjernen av utfordringen. Verden forandrer seg stadig, og som en organisasjon med militær struktur er det en del av vårt særpreg å være i stand til å snu seg raskt for å møte konkrete utfordringer.

Tilstede – tilgjengelige og varmt engasjerte i folks hverdag

Å være tilstede er et av Frelsesarmeens kjennetegn verden over. Vi ønsker å være tilgjengelige der folk er ved å ha tid, en åpen dør. Med øyekontakt og en vennlig tone skal vi møte menneskelige behov med en ubyråkratisk innfallsvinkel. Vi er varmt engasjerte der folk er, med oppriktighet, stå-på-vilje og gjerne en god klem.

Nøkterne – åpne om arbeidet og bevisste på hvordan vi forvalter ressursene våre

Å være nøkterne handler for oss om åpenhet og ressursforvaltning. Åpenhet i betydningen at vi er nøyaktige, etterrettelige og velvillige til innsyn. Bevisst forvaltning handler om at vår økonomistyring er transparent, at vi gjør riktige prioriteringer, og er vårt ansvar bevisst slik at det blir en rettferdig og god fordeling mellom ulike behov.

Grensesprengende – ustoppelige i troen på enkeltmennesket og nye muligheter

Dette er det av ordene som i særlig grad peker ”oppover” i retning av vårt trosgrunnlag – men også utover; i betydningen av å gi det enkelte mennesket mulighet til å flytte sine begrensninger. Det kristne håpet gir et grunnlag for en ustoppelig tro på nye muligheter; vi tror at alle mennesker har et gudgitt potensial til forandring, utvikling og vekst.

⁷ Frelsesarmeens kommunikasjonsplattform, s. 9

Til "Våre ledere"

Med ledere forstår vi alle med lederfunksjoner på alle nivå i organisasjonen. Denne siden løfter fram hvilken nøkkelposisjon lederen har – om det så er speiderlederen i et korps, institusjonslederen eller forvaltningssjefen.

Hovedoppgaven er å lede ved å tenke målsetting og samarbeid, være langsiktig og strategisk. Lederen har ansvar for å arbeide helhetlig slik at både fysiske, psykiske, sosiale og åndelige behov ivaretas.

Våre ledere

Godt lederskap innebærer at lederen

- setter mål for virksomheten sammen med sine medarbeidere
- tenker fremtidsrettet og strategisk og oppmuntrer til å finne alternative veier til målene
- er synlig og tilgjengelig og viser omtanke for den enkelte medarbeider
- søker å legge til rette for utvikling av kompetanse hos den enkelte medarbeider, og å motivere til innsats
- er bevisst på og tar ansvar for at enheten ser på seg selv som en del av Frelsesarmeens samlede virksomhet
- har grunnleggende kjennskap til målene for virksomheten, gjeldende lovverk og Frelsesarmeens egne retningslinjer
- tar ansvar for å nå målene for virksomheten en er satt til å lede

«Erfaringer og tradisjoner skal være som en kilde å øse av, men det må ikke bli en sjø man drukner i!»

Lederne i vår organisasjon er ledere for ansatte, ledere for medlemmer/ frivillige eller ofte en kombinasjon av begge. Å lede ansatte og å lede medlemmer/ frivillige har mange likhetstrekk, og derfor er punktlisten i dette kapitlet gjeldende for ledere på alle arbeidsområder.

I alle oppgaver forutsettes det at den tilstrekkelige kompetanse for å utføre arbeidet er der. Leders ansvar for kompetanseutvikling er begrenset til vekst, oppdatering og videreutvikling. Å hjelpe medarbeidere til å skaffe seg ny kompetanse må skje på virksomhetens premisser.

Dette temaet bør også berøres i rekruttering, blant annet fordi:

Også for medarbeidere uten lederansvar er det

interessant å vite hvordan Frelsesarmeen tenker om dette temaet. Ledelsesfilosofi forteller mye om det menneskelige klimaet en kan vente seg i virksomheten.

Det er et ledd i åpenheten omkring viktige sider ved virksomheten. En slik åpenhet oppleves som oftest positiv.

Det synliggjør omfanget av lederens ansvar, og sier noe om hva det er realistisk å vente seg av ledere, ikke bare medarbeidere, men også fra Frelsesarmeen. Lederen selv gis en god åpning til å presentere sin rolle overfor medarbeideren, og det bidrar til å skape en sunn og god respekt for lederoppgaven. Det vil også være naturlig å ta frem og drøfte organisasjonskartet i denne sammenheng.

Det understrekes at ledere i møte med medarbeiderne og de enkeltmenneskene han/hun er i kontakt med i utførelse av oppgaven, må betrakte seg selv som Frelsesarmeens representant. Retningslinjer for arbeidet finnes i Frelsesarmeens kvalitetssystem.

Dette krever kunnskap om organisasjonen eller kjennskap til hvor slik kunnskap finnes, for eksempel www.frelsesarmeen.no. Den enkelte ansatte må kunne vite hvor kunnskap om Frelsesarmeen kan hentes.

Å se virksomheten ved det enkelte arbeidsstedet som en del av Frelsesarmeens samlede virksomhet, krever at en ser lange linjer og større sammenhenger. Alle ledere er forpliktet til å legge planer i forhold til Frelsesarmeens mål og strategier.

Til "Våre medarbeidere"

Med *medarbeidere* mener vi offiserer, ansatte, soldater, tilhørende, medlemmer i ulike grupper og frivillige.

Det er medarbeiderne som gjør det mulig for Frelsesarmeen å utføre oppdraget sitt. Mennesker som vet hva som forventes av dem, som har riktig kompetanse i forhold til oppgaven, og som trives, lykkes også best i sitt arbeid. Det blir da viktig så vel for virksomheten som for den enkelte medarbeider at Frelsesarmeen legger forholdene til rette.

Ved *rekruttering* av nye medarbeidere er *personlig egnethet* til oppgaven svært viktig. Før ledige stillinger lyses ut eller en søker nye frivillige, må vi analysere hvilke menneskelige og faglige ressurser vi er i behov av. Slik sikrer vi at vi får de medarbeidere som har den kompetanse vi trenger.

Vi krever at alle medarbeidere er *lojale mot Frelsesarmeens kristne grunnsyn*. Blant våre ansatte finner vi mennesker med ulik tilknytning til Frelsesarmeen. I arbeidssammenheng representerer imidlertid alle Frelsesarmeen.

Årlige *medarbeidersamtaler* er et godt redskap for å gi medarbeideren tilbakemelding på det arbeidet som gjøres, og også for medarbeideren til å gi leder tilbakemelding på arbeidsforholdene. Medarbeidersamtalen er resultatorientert. Alle har behov for konkrete mål; noe som vi kan måle vår innsats mot. Slik kan vårt arbeid korrigeres – jeg får vite hva jeg skal fortsette med, hva jeg skal gjøre mer an, og hva som bør eller må endres. Det er også viktig at leder er oppmerksom på at den enkelte medarbeiders livssituasjon eller arbeidsforhold kan gjøre det nødvendig med oppfølging utenom de strukturerte ordningene.

Kompetanseheving har to sider. Den ene er at arbeidsgiver legger til rette og etterspør. Den andre er at den enkelte ansatte tar ansvar for sin egen utvikling.

Å vedlikeholde en *god arbeids- og omsorgskultur* bør vektlegges i våre virksomheter. Dette innebærer både helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid, andre trivselstiltak og relasjoner basert på omsorg for hele mennesket.

Våre medarbeidere

- Frelsesarmeen skal gi rom for initiativ og ideer, og oppmuntre medarbeiderne til å prøve nye veier for å nå målene.
- Det skal legges til rette for at den enkelte medarbeider kan holde seg personlig og faglig oppdatert for å kunne utføre oppgavene.

«For vi er Guds medarbeidere...»

(1. korinterbrev, 3:9)

Ved rekruttering av nye medarbeidere legger vi vekt på

- personlig egnethet
- relevant utdanning og/eller erfaring
- evne og vilje til å arbeide i samsvar med Frelsesarmeens kristne grunnsyn

Frelsesarmeen vil gi medarbeidere god oppfølging ved

- medarbeidersamtaler
- kontinuerlig kompetanseheving
- en god arbeids- og omsorgskultur

...fordi Frelsesarmeen betrakter sine medarbeidere som en svært viktig ressurs.

Til "Våre samarbeidspartnere"

Med *samarbeidspartnere* mener vi eksterne aktører som Frelsesarmeen samarbeider med lokalt og nasjonalt. Det er viktig å synliggjøre for våre samarbeidspartnere hva de kan og ikke kan forvente av oss og hva vi forventer av dem. Frelsesarmeens kristne grunnsyn – og menneskesyn – må også komme til syne i samtaler for forhandlinger med våre samarbeidspartnere,

Våre samarbeidspartnere

Det er vårt ansvar at våre samarbeidspartnere får kjennskap til Frelsesarmeen og vår verdiforankring, samt hva vi kan tilby ulike målgrupper.

Til sitatet

9. mai 1912 var Royal Albert Hall fylt til randen.

En av Storbritannias fremste forsamlingslokaler var booket for å markere 83-årsdagen til en pantelånerlærling fra Nottingham. Mannen hadde gått fra å være en utskjelt og kontroversiell utbryter fra metodistkirken til å være en verdenskjent general for en ny kirke. En militær organisasjon med et utstrakt sosialt engasjement. Han var blitt utnevnt til æresdoktor, han hadde skrevet et samfunnsreformatorisk verk som skulle komme til å legge grunnlaget for den britiske velferdsstaten mange år senere – og han var blitt mottatt i audiens hos keisere og konger – blant disse vår egen Haakon VII.

Stemningen i Royal Albert Hall var elektrisk. 7000 mennesker ble holdt i ånde av karismaen til den gamle mannen med det karakteristiske skjegget, langt der nede på podiet. En times lang tale – generalens avskjedstale til sin hær – gikk mot slutten.

Nå, kjære kamerater og venner, må jeg si far vel. Jeg skal inn i torrdokken for reparasjoner.

Så avsluttet han med ordene som har blitt stående som en programerklæring av William Booths ånd, i alle landene Frelsesarmeen arbeider – i dag har det blitt 111 – og som er et kraftfullt uttrykk for at vi vil fortsette så lenge noen trenger oss.

Så lenge kvinner gråter
som de gjør nå,
vil jeg kjempe.

Så lenge barn går sultne
som de gjør nå,
vil jeg kjempe.

Så lenge mennesker går
inn og ut av fengsel,
som de gjør nå,
vil jeg kjempe.

Så lenge noen sliter
med avhengighet,

så lenge det finnes
en misbrukt kvinne,

så lenge det finnes en sjel
som lever uten Guds lys,
vil jeg kjempe.

Jeg vil kjempe til siste slutt.

William Booth, 9. mai 1912

Litteratur:

- Frelsesarmeens mål og strategier
- ”Sette avtrykk”, Frelsesarmeens kommunikasjonsplattform
- www.frelsesarmeen.no
- The Salvation Army Year Book (utgis årlig av det internasjonale hovedkvarteret)
- Charles Norum: ”Med kjærlighetens våpen” (Utgitt ifb Frelsesarmeens 100-års-jubileum, 1988)
- Charles Norum: ”Med omsorg for hele mennesket” (Utgitt ifb Frelsesarmeens sosialtjenestes 100-års jubileum i 1991)
- Ordet om frelse, Frelsesarmeens troslære (1999)
- Frelsesarmeens årsmeldinger